שפת אמת — וילך

תרל"א

ב"ה

אא"ז מו"ר ז"ל פי' הפסוק ואעידה בם את השמים ואת הארץ כו'. שבנ"י מבררין ומצהלין פנימיות הבריאה. שמעידין שהכל כח הש"י כו'. והיא בחי' שבת שנק' אסהדותא [וז"ש נעשה שותף כו']. ואמת כי כפי מה שיודעין זה הטיב אין שום הסתר כלל. כי כללות נשמת ב"י הם למעלה מכל הבריאה וא"כ אין בכח הטבע להסתיר באמת. וז"ש אתם נצבים כו' לפני ה"א כו' לפני ממש שבנ"י הם השורש שעל ידיהם נמשך חיות לכל הנבראים. והם הראשונים במדרגה. וז"ש רש"י ז"ל שאמר זה אחר הקללות שהוריקו פניהם וניחם אותם אתם נלבים היום כו' כיום שמאפיל ומאיר כו'. הוא כנ"ל שהם הראשית שהאור בא ע"י וא"כ יכולין להפוך הכל. ובמדרש הכל בעתה מתבראת. פי' בעתה היא התחלות התפשטות החיות מהשם יתברך לבוא לבחי' זמן ועת. כמ"ש בזוהר הקדוש על ואל יבא בכל עת כו'. וזה בעצמו ענין העמידה בתפילה שהיא מאמר נצבים לפני ה' אלקיכם. שמודה ומכניע עצמו להיות חל עליו מלכות שמים להיות בטל אליו. וע"י שמכניס עצמו בכלל ישראל. שהם תמיד עומדים לפניו יתברך:

תרל"ג

אא"ז מו"ר ז"ל פי' הפסוק ואעידה בם כו' השמים ואת הארץ כי בנ"י מבררין כי כל הבריאה מהשי"ת כו'. ובמד' נצבים ויציבני כמטרה לחץ משל לגבור שהעמיד קורה וזרק בה חצים כו'. כי בנ"י נבראו להיות כחומה להגין ולבטל כחות החצוניות והקליפות. [נצבים כמ"ש באדום נציבים כו' שהוא אנשים השומרים ומגנים]:

תרל"ד

טף למה באין לתת שכר למביאיהן. וקשה ממ"נ אי אין תועלת בזה מה שכר ע"ז. אך בוודאי גם טף אין חידוש שיוכלו לקבל הארה בנפשותם ע"י התורה הרי הוא אומר א"נ היום כו' טפכם. אך כי לכל דבר צריכין התעוררות האדם והש"י הבטיח כי לא תשכח מפי זרעו שאין התורה משתכחת כו'. ומ"מ נאמר מפי. פי' שיוכל איש ישראל בכחו בפיו למצוא הארה מדברי תורה ותפלה. והכלל כי אין שום דבר נגמר בלי עזר עליון וגם כל המצות ועבודת האדם הכל מהש"י כמאמר ממך הכל. אך בוודאי יש גם להאדם חלק קצת והוא ע"י הרצון והתעוררות שלו. ואיתא שכר מצוה מצוה פי' שגוף המצוה הוא רק שכר מהש"י שיוכל לעשותו ע"י איזה רצון שהי' לו נתן הש"י שכרו שיוכל לעשותה. וע"ז הקושיא טף למה באין כי בשכר טירחא שלהם אין תועלת. וע"ז התשובה לתת שכר כו' כי טרחת האב ורצונו להמשיך את טפיו לעבודתו ית' הוא גורמת שכר שיתן הש"י הארה לבניו. ודבר זה נוהג בכל פשוטי בנ"י שאין להם שכל ורצון כראוי מ"מ ע"י הביטול לגדולים וטובים ממנו יכול להועיל רצון הצדיק לתת שכר להדביקים בו. וכן כל מי שיש לו איזה רצון צריך למוסרו לציבור. כי בוודאי צריך להיות חביב יותר לאדם דבר טוב הנעשה מכלל ישראל מדבר פרטי שלו. ועי"ז מקבל הקב"ה רצונו בתוך כלל ישראל. וע"פ דרך הנ"ל נוכל להעמיק עוד פי' אמת באמרם לתת שכר למביאיהם ולא ניתן לכתוב ודעת לנבון נקל:

תרל"ז

בפסוק לא תשכח מפי זרעו פירש"י הבטחה שאין התורה משתכחת כו'. אך כ' מפי זרעו וצריכין לשמור הפה והוא שמירת הבל הלב פנימיות של האדם וכן כתיב שימה בפיהם. והוא ענין תורה שבע"פ פי' בעל פה מי שהוא שליט ברוחו ושומר הפנימיות כמ"ש לעיל פי' החותם בתורה. ותורה שבכתב הוא הפותח כמ"ש לעיל. והיינו כמ"ש כתבם על לוח לבך שמה שלומד נכנס בעומק הלב נק' תורה שבכתב כנ"ל:

תרל"ט

בפסוק וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי ל"ת מפי זרעו כו'. דכ' אנכי הסתר אסתיר פרשנו שיהי' נסתר ההסתר ויאמרו כי אין אלקי בקרבי כו'. ושמעתי בשם הרה"ק מפרשיסחא ז"ל שזה הוא נחשב לחטא כי צריכין להאמין כי השי"ת עמנו בצרה. וע"י התורה ושירה הזאת יכולין לברר זאת כי השי"ת עמנו. וז"ש וענתה השירה כו' לעד שע"י התורה יכולין לברר הכל כי תורה אור. ואין החושך יכול להחשיך אור התורה כמ"ש עבירה מכבה מצוה ואינו מכבה תורה. וזה עצמו כי ל"ת מפי זרעו זה העדות שהשי"ת עמנו כמ"ש חז"ל על משכן העדות עדות היא שהשכינה שורה בישראל. וזה בלוחות וכמו כן בכל התורה בכללות בנ"י. וכמו כן בפרט לפי התגלות הארת התורה בלב איש ישראל עדות הוא למעט דביקות אשר לו כנ"ל:

תרמ"א

בפסוק ואנכי הסתר אסתיר כו' ועתה כתבו לכם כו' שימה בפיהם כו' כי לא תשכח מפי זרעו כו'. דכ' וירא אלקים כו' האור כי טוב ויבדל גנזו לצדיקים כו' והיכן גנזו בתורה. וע"ז איתא צדיקים מקיימין העולם שנברא בעשרה מאמרות שבנ"י בכח התורה מעוררין אור הגנוז בעולם. ואחר שחטאנו לפניו ית' באופן שגם בבנ"י לא זכו כולם לאור הגנוז נעשה הסתר על הסתר ונגנז עוד פעם שנית והכל בתורה. לכן איתא כי קודם החטא הי' מאירין דברי תורה בהתגלות ועתה צריכין יגיעה רבה לאור פנימיות התורה. ולכן השי"ת ברא רפואה קודם המכה כמ"ש הסתר א' פני ביום ההוא דייקא. ע"כ גילה להם אז איך הכל נגנז בשירה הזאת. והכין אז כל התיקונים שנוכל למצוא בעת הסתר פנים. כמאמר וענתה השירה כו' כי ל"ת מפי זרעו ושכחה לא שייך בפה והל"ל מלב זרעו. רק הפי' שע"י היגיע בפה נוכל לעורר אותן ההארות כמ"ש שימה בפיהם דייקא. ופרשה זו היא הכנה עד סוף כל הדורות לכן כ' עד תמם:

תרמ"ב

בפרשת הקהל. ישמעו וילמדו כו' נראה שע"י מצות השמיטה זכו אח"כ לבחי' התכללות. והוא הלשון שכ' בקבלת התורה הקהל לי א"ה ואשמיעם את דברי. ונראה שזה הי' שכר על שמירת שביעית שדרשו חז"ל גבורי כח בשומרי שביעית הכ' מדבר. ומסיים לשמוע בקול דברו שזכו לשמוע ד' ה' אח"כ במצות הקהל שהי' מתגלה להם מחדש אור התורה כפי מה שהי' צריך להם אז כי מציון תצא תורה. כי בוודאי הי' סיוע משמים להמלך כי מצד הטבע אין באפשרות להשמיע באזני כל קהל ישראל. וכ"כ הרמב"ם בה' חגיגה שהמלך שליח הוא וצריכין לעמוד בהקהל כמו בהר סיני באימה ביראה ע"ש. וזה ענין שמיטין אצל הר סיני. ויתכן לומר כי שלמה המלך ע"ה חיבר ס' קהלת ע"ש מצות הקהל שהיא בסוכות. וכשראה שיתבטל בהמ"ק ומצות הקהל שנתחדש אז הארת התורה בכל שמיטה. הניח זה הכח בספר קהלת שחיבר על ימי הסוכות כנ"ל:

תרמ"ד

בפסוק ואעידה בם א' השמים כו' פי' א"א מו"ז ז"ל שע"י בנ"י מתברר כבודו ית' שנסתר במ"ב דכ' השמים מספרים כו' והכל תלוי בבנ"י כו'. והנה פי' הפשוט ששמים וארץ נעשו עדים כמ"ש יד העדים תהי' כו'. ונראה שהכל אחד שזה עצמו העדות מה שהטבע משתנה לפי עמידת בנ"י. אם מטיבין מעשיהם ונתנה הארץ יבולה כו' וא"ל ועצר את השמים כו'. נמצא בנ"י מבררין מלכותו ית'. והאמת כי זה מדרגה חדשה שזכו בנ"י שיתמשך כל הטבע כפי עבודת התחתונים. כי מקודם לא הי' כן כי שכר ועונש בהאי עלמא ליכא רק בנ"י המשיכו דרך זה בכח התורה. והאמת כי הרשעים אמרו עזב ה' את הארץ. ובאמת השגחת הבורא ית' בעולם הוא כפי האמונה. והרשעים שאין מאמינים נמסרו להטבע בלבד. ובנ"י כפי האמונה שבהם משתנה להם הטבע כענין אין מזל לישראל. ועי"ז שקיבלו עליהם בנ"י ברכות וקללות לכן יש להם לבטוח כי יטיבו מעשיהם באחרונה. וז"ש והי' כי יבאו ע' הברכה כו' והשבות. פי' ע"י שקבלתם עליכם ברכות וקללות ממילא תראו ותבינו לומר הלא על כי א' אלקי בקרבי כו' ועי"ז תשובו בתשובה. ובנ"י בכל עת יש להם התקשרות בתורת ה'. וגם בדורות האחרונים שנתגרשנו משלחן אבינו שבשמים יש לנו חלק בתורה. והלא כמה פרשיות שלימות שמיוחדים רק על ימי הגלות והירידה. כמ"ש וענתה השירה הזאת כו' שגם בימים אלו יש להם חלק בתורה. וכ' אם יהי' נדחך בקצה השמים. לומר כי לעולם יש לבנ"י חלק בתורה ובשמים הרבה או מעט. כמ"ש לא תשכח מפי זרעו פרש"י שאין התורה משתכחת מזרעם לגמרי כו'. כמ"ש שיש להם תמיד אחיזה בתורה ובשמים. [וע"ד הלצה כי התורה היא השמים. ואלה פרשיות אחרונות שבתורה שהם מדברים מדורות האחרונות נק' בקצה השמים כנ"ל]:

תרמ"ה

בפסוק ועתה כתבו לכם כו' וענתה השירה הזאת לפניו כו'. כי קודם החטא הי' השכינה שרוי' בתוך בנ"י בהתגלות. ובעת הגלות כ' ואמר כו' אין אלקי בקרבי כו' הסתר אסתיר כו'. אבל הש"י נמצא לבנ"י באמצעיות התורה. והקב"ה צוה למרע"ה לגנוז כל ההארות בתוך הספר תורה. ולכן נק' התורה עדות שהשכינה שורה בישראל. וע"י היגיעה בתורה מתגלה הארת הקדושה וכ' וענתה מלשון עני' ע"י אתערותא דלתתא. ועתה הוא לשון תשובה. ויתכן לרמוז כי הקב"ה אמר למרע"ה שהדור שלהם הי' השורש שהכל תלוי בהם. והוצרכו המה לשוב גם על החטאים של דורות האחרונים והי' התשובה עוד קודם החטא. והענין היא שע"י החטאים שהי' בדור הראשון הגם שהי' חטאים קלים לפי רוב עונות דורות האחרונים. עכ"ז הכל תלוי בהשורש. ולכן הראה להם הקב"ה מה שיהי' לסוף באחרית הימים ועשו תשובה ובכח התשובה שלהם יכולין אנו להתעורר לתשובה ולכן כתב זה אצל פרשת התשובה כנ"ל. לכן מקודם כ' אתם נצבים כו' ומסיים לא אתכם לבדכם כו'. הוא כנ"ל שעל ידיהם כורת ברית עם כל הדורות:

בפסוק ואעידה בם כו' פי' מו"ז ז"ל שע"י בנ"י מבורר שהקב"ה ברא שמים וארץ כדכ' אתם עדי כו' ונראה דב' הפי' אמת כדאיתא כשבנ"י זכאין הם מעידים בעצמם כו'. ולכן בשבת קודש שנק' סהדותא ע"י שמתעלין בנ"י בש"ק למעלה מהטבע אז הם עדים על שמים וארץ. ובימי המעשה עוד בנ"י מקבלים הארה ע"י שמים וארץ כנ"ל. אבל בשבת כ' ביני ובין ב"י אות ה"ל כי ששת ימים כנ"ל:

תרמ"ח

בפרשה הנך שוכב כו' ואמר כו' אין אלקי בקרבי כו' הסתר אסתיר כו' וענתה השירה הזאת לפ' לעד כו'. הענין כי בזמן שהי' מרע"ה קיים הי' התגלות אלקיות בהתגלות בלבות בנ"י. ולא הוצרך להיות התורה כתיבה דאורייתא וקוב"ה וישראל כולהו חד. ובזמן הגלות אמרו אין אלקי בקרבי היינו שהוא בבחי' הסתר אספקלריא שאינה מאירה. אבל בוודאי לא עזב הש"י אותנו. וזה הרמז הסתר אסתיר כמ"ש במד' בפסוק דומה דודי לצבי כו' נגלה ונסתר רואה בעין אחת ע"ש. ובזוה"ק [פ' בחקותי קי"ד:]. ולעולם יש זמנים שמתגלה איזה הארה ומיד אתכסיאת וז"ש הסתר אסתיר. אכן ע"י התורה יכולין למצוא התגלות אלקותו ית' וז"ש ועתה כתבו לכם כו'. ובתורה יש חלק לכל הדורות והרי כל פרשיות אלו הם רק לדורות השפלים אחרי החטאים והעוונות א"כ יש לנו חלק בתורה. וזה הרמז שאמרו חז"ל כי מצות כתיבת ס"ת נלמד מכתבו לכם השירה הזאת. רק שאין כותבין התורה מגילה מגילה וצריכין לכתוב כל התורה ע"ש. והרמז היא כנ"ל. כעין שכ' במד' תשא אכתוב לו רובי תורתי כמו זר נחשבו כי מקודם הי' רק עשרת הדברות בלוחות. ואחר החטא הוצרך להיות כתיבה כל התורה. ובדורות אחרונים התירו לכתוב גם תורה שבע"פ. והיינו כנ"ל כי עצם התורה ניתנה שתהי' אותיותי' מאירות בלב איש ישראל. כענין שאמרו על ר"מ עפעפיך ישורו נגדך כו'. אך אחר החטא כ' כתבו לכם השירה הזאת היא פרשת התשובה. האזינו שניתנה לדורות השפלים. והיא התגלות הדרך האחרון שבתורה שיהי' כתובה בגשמיות. וזה הדרך הוא נוקב והולך עד התיקון השלם שיהי' בביאת המשיח בב"א:

תרנ"א

כתבו לכם את השירה כו' ענין שירה זו הגם כי יש בה עונשין. אך כמ"ש חסד ומשפט אשירה כמ"ש במדרשים בה' אהלל דבר באלקים אהלל בין במדת פורעניות כי כל המשפטים לבנ"י הם לטובה. ולכן בר"ה שהוא המשפט כ' יום תרועה יהי' לכם. תרועה היא רצון כמ"ש תרועת מלך בו. ולכן כ' לכם לכם היא לרצון ולא לאחרים לרצון. ובמד' מי גוי גדול א"ל אלהים קרובים אליו אין אומה כזו שיודעין אופי' של אלקים שבטוחין שיזכו בדינם ע"ש. כי אלקים הוא מדת הדין אעע"כ לבנ"י קרובים אליו: